

Acésta fóia ese
cate 3 cóle pe luna
si costa 2 fiorini v. a.
pentru membrii aso-
ciatiunei, éra pentru
nemembrii 3 fr.
Pentru strainatate
10 franci cu porto
postei.

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Abonamentul se
face numai pe cate
1 anu intregu.
Se abonéza la Comi-
tetulu asociatiunei in
Sibiiu, séu prin posta
séu prin domnii co-
lectori.

Nr. 10.

Brasiovu 15. Maiu 1871.

Anulu IV.

Sumariu. Momente d'in istori'a moderna a Greciei. (Continuare.) — Dimitrie Bolintineanu. — Colectiune de diplome istorice transilvane. (Continuare.) — D'in pomelniculu martiriloru romanu dela an. 184⁸/₉. (Continuare.) — Protocólele sied. a comit. — Publicarea baniloru incursi. — Bibliografia.

Momente d'in istori'a moderna a Greciei.

(Continuare.)

Spre a pricepe mai bine pe acei literati greci, carii au vietuitu sí lucratu in tempurile, pre candu suferea sí lucrá la natiunea nóstra barbati cá Sam. Miculu, Georgie Sincai, Ioanu Budai-Delénulu, Petru Maiorulu, se cuvene a observa tocma la locul acesta, cà pe la a. 1770, adeca in tempulu guerei celei mari ruso-turcesci, grecii indemnati sí pàna la unu punctu óre-care chiaru ajutati de rusi, pentru cá se se rescóle asupra turciloru, dupa aceea inse parasiti, éra in pacea dela Cuciucu-Cainargé mai cu totul datu uitarei, caditura in pred'a celei mai barbare vindicte turcesci, care merse pàna acolo, in càtu sultanulu le miciorà numerulu episcopiloru, confiscà averile patriarchiei sí le donà mosieeloru (besericeloru) mohamedane, cassà mai multe drepturi sí privilegia de a le clerului grecescu, lasate lui d'in calculu politicu chiaru de Mohamedu II. cuceritoriulu Constantino-polei, sí de atunci pàna in an. 1770 confirmate de càtra toti successorii lui. Preste acésta turcii taiera, inpuscara, spendiurara, trasera in tiépa, aruncara in mare si in flacari pe un'a multime de greci fàra distinctiune de seclu sí de conditiune. Totu asia reu ó patira grecii cu protectiunea rusésca sí intre anii 1788 et 1798. Lambros Kanzonis si Andrutsos, in-sielati de agentii rusesci, isi perdura mic'a flotta gre-césca in batali'a dela ins. Zea; éra de alta parte Rhigas prin foculu seu necumpatatu cadidù la Triestu in ma-nile politiei, care apoi ilu transmise la pasi'a dela Vidinu, care'lu inpuscà, éra pe patru soci ai sei ii innecà in Dunare. Éca pentru-ce barbati fruntasi ai greciloru le dícea loru, cá se nu precipiteze lucrulu, ci se apuce calea protoparentiloru antici, carii subjuga-ti de Rom'a, dupa càtu-va tempu ei inca o cuce-rira pe acésta, nu prin arme, ci numai cu ajutoriulu scientieloru, si — ce e dreptu, inca si cu ajutoriulu unei corruptiuni fórté gretióse. Se cucerimu pe bar-barii turci prin cultura. Acésta era program'a poli-tica si nationale a greciloru eruditi. De aceea ve-demu cà aceia se aruncara cu zelu indoitu si intreitulu pe cultivarea scientieloru. Betranii nostrii carii se mai afla in viétia si carii cá junisiori voru fi petre-cutu in Bucuresci intre anii 1815 si 1821, voru fi

mai tienendu mente pe professorii greci dela liceulu d'in acea capitala, Neophytos Dukas, Lampros Pho-tiades, Vardallachos s. a., carii propunea scientiele in limb'a elina, precumu ni se propunea noue aici in limb'a latina, pre candu fericitulu Georgie Lazaru alaturea cu ei se adoperá se destepte si se reinviie simtinlu nationale romanescu sí se cultive limb'a ro-manésca intocma precumu cultivá grecii pe cea noua grecésca. Alti vreo duoedieci de professori totu de capacitatea si scienti'a celoru d'in Bucuresci, lucrá cumu amu díce, in modu concentricu, adapandu pe tenerime in classicii anticitatei. Aceiasi professori in-demná totu-una-data pe connationalii loru, cá se alerge sí dupa averi materiali, se'si castige bani, marfa, scule, pamentu. Intr'aceea d'in toti professorii greciloru de pe acelea tempuri neci-unulu nu a inpinsu pe na-tiune asia departe cá Adamantios Koraïs, nascutu in Smirn'a, de unde cá comerciantu teneru a mersu in apusu spre a studié medicin'a. Acesta se póte díce parentele litteraturei celei noue a greciloru; inse totu elu a inpinsu pre greci prin scrierile sale si pe calea emanciparei cu bratiu armatu. La multi adeca, éra intre aceia sí lui Koraïs li se pareá prea lunga calea batuta pàna in dílele lui; apoi evenimentele estraordinarie, bellice sí politice d'intre anii 1800 sí 1815 era pentru multi preste mesura seducàtorie. De aceea Koraïs inca scrise càtra connationalii sei: „Adu-ceti-ve amente voi selavii selaviloru, carii gemeti sub jugulu turcescu, cà voi aveti se reprezentati pe Ho-meru sí pe Aristoteles, pe Plato sí Demosthenes, pe Thukidides sí Sophokles, a le caroru opuri au con-summatu marimea Greciei, a le caroru nume in viétia au fostu veritate, a caroru memoria este eterna. Voi acumu sunteti dascalii tiei vóstre; vene inse iute acelu tempu, in carele voi aveti se fiti legislatorii ei. Intruniti averile sí incordatiunile vóstre pentru patria, care in starea sa decadiuta nu are neci-unu thesauru comunu pentru educatiunea tenerime, sí se nu uitati, cà in dílele mai senine ale Greciei educatiunea era unu officiu publicu alu regentiloru. . . In fine a ve-nitu dio'a, dupa care nefericitii nostrí protoparenti au suspinatu indelangu sí indesiertu; aci eu nu am trebuintia se ve spunu voue, cà pentru noi a sí in-ceputu a se arata auror'a libertatei.“

Vocea lui Koraïs a fostu ascultata de greci, pre-

cumu a nimeni altuia d'între contemporanii sei. Sume mari se adunara, scóle sî bibliotece resarea cá d'in pamentu. Jun'a Grecia începù a se forma. In an. 1805 neobositulu Korais fu ajutatú cá se'si publice „bibliothec'a sa elina.“ Multi auctori elini tradusi in limb'a noua, se tiparira. Cá philologu Korais tienù calea de midilocu, adeca neci merse cu aceia, carii pretendea cá limb'a noua se se scria asia, precumu fusese ea incarcata de cuvente barbare, adeca precumu o vorbea tieranii si negutiatorii, neci se scria asia numítulu „stilu de macaróne,“ prin restaurarea formeloru antice, ne mai cunoscute poporului, precumu voiá între alii Neophytos Dukas, ci se respecte formele limbei noue, se scóta inse d'in ea materialulu strainu, cuventele straine, barbarismii.*) Korais avù satisfactiunea, cá sisthem'a sa se esa pe de asupra asia, in càtu pre candu elu ajunsu la betranetie adenci petrecea in Parisu stimatu si onoratu de tóta lumea, mai toti literatii greci scriá dupa sisthem'a cea adoptata de densulu, cá cea mai rationabile sî mai corespundietória scopului.

Mai multu decátu ori-unde activitatea literatiloru greci se desvoltá in Bucuresci, unde la a. 1810 Ignatios fundà si una „societate literaria,“ apoi in Vien'a, unde in a. 1811 Anthimos Gazis, Vogorides, Kanellos, Ioanidis s. a. fundara foi'a titulata „Invetiatiulu Mercuriu.“ Adeca activitatea literatiloru greci isi cautá loculu mai aprópe de patri'a loru, inse mai departe de iataganu.

In a. 1812 se fundase in Athen'a sub influenti'a strainiloru carii petrecea acolo, un'a societate „Hetaeri'a amiciloru de muse.“ De candu lordulu Elgin transportase d'in Greci'a multime de anticitati pe câteva corabii la Angli'a, se desteptà sî in greci sî in alii gustulu pentru anticitati sî se simtí necesitatea conservarei loru. Scopulu numitei haeterii era de a conserva anticitatile, a funda unu museu, un'a bibliotheca sî a infientia scóle. Cu inaintarea culturai grecii literati sperá, cà voru indupleca pe turci, cá se suferè sî ameliorarea sórtei poporului; cu alte cuvente, ei sperá, cà barbari'a sî brutalitatile voru mai inceta, tirani'a se va mai inblandí. Asia cugetá sî pe airea tóte classile ómeniloru cultivati sî luminati, asia cugetá si grecii d'in Athen'a. Dupa duoi ani, adeca la 1814 se deschise faimosulu congresu dela Vien'a, care cu intrecurmarea celoru 100 de díle, se intense pàna in a. 1815. Mai multe popóra apasate, éra mai anume grecii, romanii si bulgarii, inca isi trimisesera pe agentii loru la Vien'a cu sperantia, cà dóra voru fi in stare se midilocéscá óresicare usiorare si pentru popórale crestine d'in imperiulu turcescu. D'in Romani'a se aflá in Vien'a unu mitropolitu sî Manucubey. D'între greci era mai multi. Ce vi se pare inse, cà membrii congressului europénu plini de bucuria

*) Adeca se purceda in cultivarea limbei loru camu asia, pre cumu purcedu in dílele nóstre cei mai buni filologi dacoromani in Daci'a.

pentrucà au scapatu de Napoleonu I., inbuibati de victoriile reportate sî cufundati in destrenarile cele mai feliurite, nu avea neci tempu sî neci placere de a mai asculta inca sî vaieraturele poporaloru subjigate sî calcate pe cerbice. Numai grecii totu castigara ceva: cà adeca comitele Ioanu Ant. Capodistrias, nascutu d'in insul'a Corfu (1776), pe atunci inse ministru plenipotentu alu imperatului Rusiei la congressulu d'in Vien'a, primí onórea de presidente alu hetáriei, adeca alu societatei grecesci de literati, éra apoi acelu barbatu de statu prin influenti'a sa personale sciù se cumpete pe membrii congressului atátu de bine, in càtu aceia in locu de a se destepta in ei vreunu prepusu, mai virtosu se interessara de acea societate científica sî de anticitatile eline intru atàta, càtu multi se facura sî membrii ei, chiaru sî imperatulu Alessandru, principii de coróna, alu Bavariei sî alu Vürtembergei s. a. intensera acelei societati inca sî subventiune in bani. Mai tardíu hetári'a carturariloru isi mutà resiedenti'a sa dela Vien'a la Münchenu.

Multi au crediutu pàna in dílele nóstre, cà acea hetária grecésca fundata in Athena, ramurita apoi la Vien'a, Münchenu sî Bucuresci, ar fi fostu sî imediat'a urdítoria a revolutiunei grecesci d'între a. 1821—27. Astadi este adeveritu pe deplinu, cà nu societatea científica a greciloru a urdítu sî condusu acea revolutiune. Lucru prea firescu acesta, pentrucà ómenii dedati a studié in liniste, cufundati in bibliotecele sî scriptele loru, mai in scurtu, ómeni carii au conversatiune mai multu cu mortii, n'au prea fostu apti in neci-unu tempu pentru actiune. Ómenii scientiei nu sunt, neci cà potu fi apti pentru actiune cu arm'a inpumnata; ei inse sunt inainte-mergütorii, pionirii viitoriului, firesce cu conditiune, déca nu voru lucra cá se dícemu asia, pe sub pamentu cá sobolii, ci deasupra, la lumin'a dílei, pentru cá aceia, in favórea carora lucra ei, se vedea sî se cunósca scopurile loru. In acestu intielesu pen'a ajunge cu sabi'a sî adesea o intrece departe in efectele sale. Se ne imaginamu adeca pe unu poporu dotatu cu poteri fizice de giganti sî deprinsu prea bine in arme, lipsitu inse de una limba cultivata, lipsitu de literatura sî scientia, cumu sî de adeverata cultura morale; asia apoi vomu sci apretia meritulu scientiei, alu penei sî alu cuventului. Mare in adeveru sî minunata este poterea scientiei; cu tóte acestea unu poporu decadiutu, tractatu cu brutalitate sî tirani'a, nu se póte inaltia la apretierea aceleia, éra suferintiele lui ilu facu se'si perda patienti'a sî se recurga uneori chiaru orbesce la midiulóce violente, dictate de patim'a vindictei. Tocma acésta se intemplà sî cu poporulu grecescu. Ómeni nascuti cu adeveratu pe pamentulu elinescu, carii inse necumu se scia apretia faptele mari ale anticiloru elini, abia sciá se scria sî se citésca, ómeni carii se ocupá cu comerciu, cu cultivarea oliveloru sî a corintheloru (stafideloru), mai in scurtu, ómeni d'in poporu, acestia au fostu carii au intratu in actiune, nu

in urmarea vreunui calculu, neci sedusi mai multu de agentii rusesci, ci numai cá prin instinctu sî in urmarea cumpliteloru şuferintie, la care era supusu mai intregu poporul. Éca cumu.

Dupa duoi ani dela infientiarea hetăriei museului, unu simplu negutiatoriu grecu, anume Skafas, nascutu d'in Arta, asediatu inse cu affacerile sale in Odessa, se consultà cu alti duoi comercianti, totu asia puçinu cunoscuti in lumea mare cá sî elu, asupra sôrtei popóraloru crestine sî anume a celui grecescu d'in imperiulu otomanu, si conspirara intre sinesi indata d'in capulu locului pentru unu scopu curatu politicu, sî revolutionariu, adeca pentru eliberarea natiunei grecesci de sub jugulu turcescu. Numele cestoru-lalti duoi conspiratori era Athanasios Tsalakoff sî francu-murariulu E. Xanthos, nascutu in insul'a Patmos.

Acesta este inceputulu hetăriei celei mari revolutionarie, ai carei auctori au fostu trei negutiatorasi, in laintrulu imperiului rusescu sî sub ochii politiei rusesci.

Tsalakoff carele petrecuse càtuva tempu in Parisu, mai fusese amestecatu in una conspiratiune tenerésca, patronata pe sub mana chiaru de ministrulu Choiseul Gonffier, éra Xanthos cá francu-murariu, cunoscea benisioru secret'a organisatiune a acelei societati intense preste tóta Europ'a sî mai departe. Acei triumviri conspiratori isi numira consortiulu loru Hetări'a filiki-loru, adeca societatea amiciloru. Prim'a loru propaganda se incepù cu injuraturi pe fatia in contra congressului adunatu la Vien'a, pentrucă acela delaturase cu totulu cestiunea orientale, sî ne voindu a recunósce in Greci'a mai multu decâtu unu simplu conceptu geograficu, inca totu mai suferea pe turci in Europ'a. Scopulu respicatu, inse strinsu secretu alu hetăriei fu: inarmarea toturoru crestiniloru d'in imperiulu otomanu spre a'lu resturna sî a scóte pe turci in Asi'a. Incependu acei trei membrii propagand'a loru secreta, dedita totu-una-data hetăriei unu feliu de organisatiune. Membrii ei se inpartia in siepte graduri séu ranguri, care incependu de diosu in susu, se numea: frati ai hetăriei, inventiacei, presviteri, pastori, archipastori, adepti (initiati), supra-adepti. Cele d'in urma duoe graduri avea caracteru militarescu si era destinate de-adreptulu pentru resboiu. Toti membrii trebuca se depuna in una capella (paraclisu), in capu de nópte, in genunchi, intre nesce cerimonii misteriose, unu feliu de juramentu pe icon'a s. invieri, cà voru pazí credentia, perseverantia, tacere sî ascultare absoluta, órba, adeca camu dupa modellulu societatei iesutiloru d'in apusu. Fia-care membru catechisatu fiendu, se mai oblegá, cà va tienea totu-deauna câte un'a arma de focu sî 50 cartusie (patróné) de indemana. „Fratii“ la intrarea loru trebuca se numere sî una taxa óre-care pentru coperirea speseloru comune. Fia-care membru portá sî câte unu ànelu cu capu de mórte, dupa ca-

rele ei se cunoscea unii pe altii, fàra cá se se mai intrebe.

Cu tóta acésta organisatiune a hetăriei politice grecesci, care 'si propusese a recastiga libertatea nationale cu armele, era se se alega unu mare nimicu d'in trena, déca auctoriloru ei nu le plesnea prin capu cá se vorbésca adeptiloru despre unu Αγγη, apoi se le dea a pricepe, cà acelu Αγγη ar fi Russi'a, imperatulu Rusiei sî mai de aprópe unu omu mare d'in ai sei, pe care Russi'a ilu va da loru de capu sî comandante. Altii d'intre ei se provocá, acumu cá sî in secolulu trecut, la carticic'a „Agathangelos,“ in care se díce, cà barbati rosii dela miédia-nópte voru vení spre a libera pe crestini. Acestea era conditiunile, care mai tienea óresicare disciplina sî sperantia in conspirati. D'in atàta inca se pricepe, cà déca barbati de scientia nu se simtu chiamati a se amésteca in conspiratiuni armate, apoi clasei comerciantiloru ii lipsesce sî scienti'a, sî curagiulu de a se arunca in astfeliu de intreprinderi frangétorie de gùtu. Retacemu inpregiurarea, cà adeveratii comercianti au se perda multu intre asemenea constelatiuni, sî cà ei in parte mare sunt fórté rei de paguba; memoramu inse numai atàta, cà dupa cumu adeveresce istori'a toturoru popóraloru, d'in diece comploturi, abia reese câte unulu, sî acela inca mai totu-de-auna cá prin urechile acului, ceea ce se póte cunósce mai de aprópe chiaru sî d'in decursulu conspiratiunei grecesci. Fanatismulu unora, imprudenti'a, lips'a de caracteru, poltroneri'a séu perfidi'a sî spurcatulu spiritu de tradare, cumu sî una miie de alte inpregiurari neprevédute, potu se aduca pe conspirati in positiune de a face fiasco, séu de a patí sî mai reu. Asia grecii era se o patia càtu de reu inca la an. 1816 d'in caus'a unui june d'in Ithaca, anume Nicolae Galatis, tanaticu, spulberatu, fanfaronu, care se dá pe sine de comite, de consangenu alu lui Capodistriasi, merse la Moscva, unde revelà totu scopulu hetăriei, fu arestatu, éra si eliberatu sî scosu la Iasi; se duse la Constantinopole, unde incepù a fraternisa sî cu turcii, pàna candu directiunea hetăriei perdien-du'si tóta patienti'a, in 1818 puse de'lu asasinà la Hermione in Peloponesu.

Hetări'a inse o mai patí inca sî cu politi'a austriaca. Precumu era scopulu hetaristiloru, cá se rescóle d'intru-un'a data pe tóte popórale crestine d'in Turci'a, asia ei se apropiera sî de serbi, éra mai alesu isi pusera ochii pe gigantele Kara-Georgie, spaim'a turciloru sî rivalulu lui Milosiu Obrenovicu. Pe la 1817 Kara séu Negrea Georgie petrecea in Iasi. Georgie Leventis dragomanulu rusescu, care inca era adaptu in secretele hetăriei, ia pe Negrea Georgie intre patru ochi, ilu sondéza, in fine 'i ia juramentulu sî ilu indupleca, cá mergùdu la Serbi'a se se accapere de domni'a, éra apoi se lucre in cointielegere cu grecimea. Negrea Georgie luandu'si pasaportu rusescu, trece prin Bucovin'a, Transilvani'a, Banatu la Semendri'a, unde trage la unulu Veci'a,

care avea cunoscintia de planurile hetăriei. Intr'aceea politi'a austriaca care tiea in ochi tóte miscarile lui, Georgie, inscientià pe pasi'a dela Belgradu despre planurile hetăriei. Pasi'a provóca indata pe Milosiu Obrenovicu, cá se puna man'a pe Georgie Negrea. Milosiu trimise la Semendri'a un'a ceta de soldati in capu de nópte, sî amerintiandu pe Veci'a cu mórte déca nu va ascunde sórele lui Georgie, urmarea fu, cà ospetariulu assasinà pe ospetu.

Mórtea lui Georgie Negrea a fostu una lovitura grea pentru hetăristi. Cercat-au grecii sî cu Milosiu, cá se'lu traga pe partea loru; dara precumu serbii neci-unadata nu au prea pusu temeiu pe cuventulu greciloru, sî nu le-au datu mai mare crediementu decâtu turciloru, adeca atàta càtu nimicu, asia sî Milosiu numai càtu ii portá cu vorb'a, pàna candu emisarii greciloru vediura, cà cu Milosiu nu e nimicu de facutu. Asia combinatiunea serbo-grecésca se prefacù in fumu sî in cétia.

Pàna pe la anulu 1818 hetări'a nu a castigatu prea multi membrii, sî anume prea puçini d'in ómenii de frunte. In Ian. alu acelui anu hetăristii castigara pe Nicolae Ipsilantis, éra acesta aduse pe fratii sei Georgie sî Dimitrie, éra unu altu frate alu loru, adeca Alessandru, care pe atunci era generariu rusescu, la inceputu a refusat participarea, pentrucà nu avea incredere in conducerea hetăriei. Dara fratii sei mai trasera dupa sine in urmatorii duoi ani d'entre grecii fruntasi inca si pe Rhizos Nerulos, pe Georgie Manos sî pe Grigorie Sutsos, nepotu alu domnitoriului; cà-ci adeca de sî insii grecii nu prea avea incredere in familiile aristocratice d'in Fanaru, d'in cauza mai virtosu, cà acestea prea se apropiera de turci sî prea le amblá in voia, totusi între altele, famili'a Ypsilantis avea mare auctoritate la ei, nu numai pentrucà ea se renumerá între cele mai vechi, ci sî pentrucà mam'a acestora sî cu fiii sei locuía in Russi'a, sî anume Alessandru Ypsilantis stá in mare gratia la imperatulu Alessandru.

(Va urma).

Dimitrie Bolintineanu.

Se se afe óre vre-unu anghiuletiu de pamentu in Daci'a si in Pannoni'a, pe unde locuescu romani, la care se nu fia cunoscute poesiile lui Dim. Bolintineanu si tóte celealte producte literarie, câte au esitu d'in pen'a lui patriotica, romanésca, nobile?

Inse este óre romanu care se scia ceva carte, si se nu fia aflatu pàna astadi d'in foile nóstre publice, cà Bolintineanu infrantu de morbu fisicu, la care se adaose si morbulu spiritului, era in periclu invederatu de a mori de frigu si de fóme, déca nu i se facea de vendiare frumos'a 'i bibliotheca.

Departu amu ajunsu! Pentrucà unulu d'in cei mai geniali scriptori ai natiunei se nu mora de fóme, trebue se vedia, inca fiendu in viétia, cumu i se in-

straina bibliothec'a sa, singur'a amica, si déca voiti consorta a lui, p'entre tóte vicissitudinile vietiei sale!

In acelasi tempu se facu ospetie, care costa multe mii, se joca comedii politice si sociali cu tempine si trembitie, cu flamure si flacare, se préda si perdu dieci de mii in jocuri de carti, éra profetiloru poporului le lipsescu inca si cojile care cadu de pre mesele celoru avuti, in sinulu sierbiloru si alu lingusitoriloru.

Se arunca sute de mii si milióne pentru lucsu si desfrenari spurcate, rapacitatea isi serbeza bachaniile, orgiile sale; éra litteratur'a nationale este condamnata a sta la sierbitiulu bacaniloru si alu modistelor.

Se edifica palaturi colossali, locuintia buchelor si liliaciloru; campii intregi si dealuri se prefacu in gradine séu asiá numite parcuri artificióse, éra adeveratii dascalii, luminatori si — liberatori ai natiunei, n'au unde se'si plece capulu.

De ar fi fostu Bolintineanu vreunu predatoriu, precumu camu sunt unii poeti, ne-amu mira si nu prea, de sórtea la care ajunsu densulu.

Veti dice inse: pentruce n'a voitu se între si elu in sierbitiulu statului, cá tóta acea armata númeroasa de functionari. Credeti voi óre, cà adeveratulu geniu ar potea se suferi in acea atmosfera fórte prosaica, între acelea acte pulberóse, in valurile acelor intrige miserabili si gretiose, fia macaru si numai unu anu? Cercatu-a si Bolintineanu, cumu au cercatu alti mai multi ómeni de geniu inainte de elu; inse precumu aceia, asia si elu curendu s'au convinsu, cà lips'a si seraci'a cu totu amarulu ei, este totusi pentru densulu unu jugu mai usioru de supportatu, decâtu joculu intrigeloru, caciulitur'a, lingusirea, fatiari'a, sierpuitur'a, servilismulu, mintiun'a, in pertinenti'a, ambitiunea desiarta, inganfarea, brutalitatea.

Fost'au si mai sunt inca si alti functionari publici, carii fàra se aiba asiá numit'a „venam poeticum,” fàra a se pune inadinsu pe vreuna ramura de scientia, la care se cere „otium et studium,” avendu inse un'a educatiune petrunsa de cele mai nobili simtamente morali si de conscienti'a datoriloru sale, au suferitu fórte greu in carier'a loru, si au suferitu cu atàtu mai multu, cu càtu isi inplinisera mai cu lealitate vocatiunea loru.

Intr'aceea córd'a prea intensa de regula se rupe. Asia ori asia, corpulu sî spiritulu, se infrange si concade. Ferice de elu, déca mai are inca pe cineva, care cantandu'i cantulu lebedei, se'lu insotiesca incai cu acela pàna la mormentu. Acésta o face lui Bolintineanu, Georgie Sionu, éra cantulu seu ilu dedica toturoru diarielor romane.“

Noi ilu reproducemu la loculu acesta dupa Column'a lui Traianu Nr. 16 (78) d'in 19. Aprile v. alu an. e., unde éca ce aflamu.

Adio la Bolinteanu.

Ne'nduplecat'a cósă a mortii e ne'nvinsa;
Sta gata se abata unu langedu muritoriu;
S'apropie momentulu; a vietiei lampa-i stinsa;
Sciinti'a nu mai póte se-i dea vr'unu ajutoriu!

O càtu de tristu spectacolu se'nfatiseáz aice,
Candu musele stau inca la capataiulu seu,
Si armoni'a pare cà'n siopte inca dice:
Poete, canta'mi inca, — tu esci alesulu meu.

Dar geniulu durerei asupra lui apasa,
Totu un'a càte un'a simtirile 'i rapíndu:
In creerii lui scurma si făr'de voce-lu lasa
Unu corpu inertu, viu inca si ne'nectatu muríndu!

Te duci, Bolintinene, acolo unde póte
Te-astépt' o fericire ce-aicea n'ai aflatu!
Dar iai cu tine óre si visurile-ti tóte
S'a patriei iubire, idolu ce-ai adoratu?

Altariulu armoniei cui lasi de mostenire?
Frumós'a elegia, creatiunea ta,
Idill'a, pastoral'a, suavele delire,
Vulcanulu cugetarii, cui vrei a-le lasa?

Devotamentulu sacru ce-aveai tu càtra tíera
Si cultulu datoriei spre-a o regenera,
Aceste simtiri 'nalte, credi tu cà n'o se péra
D'in ànim'a romana, ce-ai vrutu a inaltia?

Caletori'a asta ce vrei a întreprinde
E o fatalitate, séu este vin'a ta?
Cei ce remanu in urma-ti n'au dreptulu a-ti pretinde
Si-a-ti díce: „Mai stài inca! stài! nu te departa!“

Dar nu! Pleiade mandre, eternu stralucitóriu
In regiuni sublime te-astépta cu viu doru,
Si muscle-ti prepara cununi neperitóriu
Si vesele uréza sosirea ta in choru!

Te-astépta Vacarescii, Càrlov'a, Momulénu,
Negrutíu, Sichelénu, Donici, Conache, Beldimanu,
Stamate, Chrisoverghi, Asaki, Muresiénu,
Panu, Deparatianu, Aronu si Fabianu....

Ce lume, Dómne sante! Ce spirite frumóse!
Ce umbre colosale in drumulu teu voru sta!
Si noi, gelosi de tine, cu melodii doióse
Cantamu de mai 'nainte apoteosa ta!

Dar déca ti se face de sórta parte drépta
In sfer'a departata de globulu pamentescu;
Si déca Panteonulu, locasiulu ce te-astépta,
Nu este-asia departe de Tatalu celu cereşcu;

Atunci adu-ti aminte, poete neuitate,
De patri'a romana ce 'n viatia-ti o iubiai:
Te róga se-i acórdé unu traiu in libertate,
Cá se ajunga mare, asia cumu o doriai!

Zizani'a, ce sapa tulpin'a ei, se péra;
Concordi'a se vina pe toti a ne 'nfrati;
Patriotismulu sinceru se se desvólte'n tíera
S'ambitiunea órba se nu póta domni!

Acésta tíera mandra, abia venita'n stare
Se aiba nume'n lume, si nume laudatu;
Se cada d'in marire? s'ajunga la perdiare?
O, asta nu se póte; aru fi pecatu, pecatu!

Caletoria buna, confrate 'n poesia!
Primesc' asta ghirlanda senina fruntea ta!
O suvenire dulce cantarea mea se-ti fia,
Cá flórea musei tale, ce-i dícu: Nu-me-uita!
26. Martiu 1871.

G. Sionu.

Colectiune de diplome

d'in diplomatiariulu comitelui Iosifu Kemény, care
privescu mai alesu pe románi (valachi).

(Continuare.)

1313. 4. July. Append. Dipl. Trans. T. I.

Regele Carolu Robertu innoiesce si confirma privilegiulu
acelei colonii de secui, care a esitu d'in secuime pe tempulu
regelui Andreiu (III) si s'au asiediatu in regiunea d'entre riu-
rile Ariesiu (Auraria) si Murasiu, carele pàna atunci se tinueu
de urbea si de comitatulu Turd'a. Regele Ladislau (V) inca
confirmase acelu privilegiu. Asta-data confirmatiunea se dà la
cererea comitelui secuiescu, anume Egidiu fiu alu lui Kolondu
si Dyonisiu fiu alu lui Tolon, amenduoi secui d'in scaunulu
Ariesiului. Acestia mergu la regele in numele toturòru secuiloru
d'in acelu tienutu, in care era si un'a cetatiuia séu fortarétia.
(Vedi not'a Red.)

Karolus Dei gratia Hungariae, Dalmatiae, Croa-
tiae, Ramae, Serviae, Galiciae, Lodomeriae, Cumaniae,
Bulgariaeque Rex. Omnibus Christi fidelibus tam prae-
sentibus, quam futuris, praesens scriptum inspecturis
salutem in eo, qui est salutis Largitor. Ad univer-
sorum notitiam harum serie volumus pervenire, quod
Comes Egidius filius Kolondus, et Dyonisius filius
Tolon siculi de Oronos¹⁾ fideles nostri, suo et uni-
versorum siculorum, de juxta eadem Oronos nomine
ad nostram accedentes praesentiam exhibuerunt nobis
Privilegium Andreae²⁾ quondam Hungariae Regis an-
tecessoris nostri bonae memoriae, confirmans Privi-
legium Ladislai Regis³⁾ illustris recordationis charis-
simi Patruelis nostri super facto collationis terrae cu-
jusdam Castri nostri de Thorda Oronos⁴⁾ vocatae
juxta fluvios, et inter fluvios Maros et Aranos exi-
stentis confectum, petentes a nobis cum instantia, ut
ipsum Privilegium innovando, collationem dictae ter-
rae de benignitate Regia ratam habere, et nostro di-
gnaremur privilegio confirmare, cujus quidem privi-
legii tenor talis: Andreas Dei gratia e. c. t.⁵⁾ Nos
vero quia ipsas privilegiales literas adinvenimus, non
cancellatas, non abrasas, nec aliqua sui parte vitiatas,

¹⁾ i. e. Sedis Aranyos.

²⁾ de anno 1291.

³⁾ de anno 1289.

⁴⁾ i. e. Sedis Aranyos.

⁵⁾ Sequuntur Privilegiales de anno 1291 confirmationalium
super collata siculari sede Aranyos, quas vide inter Diplomata
anni 1291.

Hae Privilegiales, quarum originale in Archivo Capit. Alb.
asservatur, extractive solum indigitatur apud Szeredai „Notit.
Capit. Alb.“ pag. 22—23 et Fejér C. D. T. VIII. vol. I. p.
500—501.

Simplex copia harum literarum habetur in Bibliotheca N.
Enyediensi inter Ms. Josephi Benkó in folio sub titulo: „Col.
Benk. Docum. varia.“ Vol. V. ab a. 1082 p. 30.

consideratis fidelitatibus, et servitorum meritis, quibus sicut nostris progenitoribus semper studuerunt complacere, sic et nobis in cunctis expeditionibus, et agendis iidem fideles nostri siculi de juxta Aranos se summopere curaverunt semper exhibere gratiosos, eorum justis, et legitimis petitionibus de Regia benignitate favorabiliter inclinati, praedictam donationem memoratae terrae Castri nostri de Thorda Aranyos vocatae per progenitores nostros eisdem siculis factam, ratam habentes, saepe dictum privilegium, confirmatorium de verbo ad verbum praesentibus inseri faciendo, nostra auctoritate Regia confirmamus. In cuius rei memoriam, perpetuamque firmitatem praesentes concessimus literas dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. — Datum per manus discreti viri magistri Johannis Albensis Ecclesiae Praepositi aulae nostrae Vice-Cancellarii, et Archidiaconi de Kukuleo dilecti et fidelis nostri, Anno Domini M.CCC. Tredecimo. Regni nostri similiter Tredecimo, quarto nonas July.*)

1315. App. D. Tr. T. I.

Regele Carolu Robertu afla dela deputatii sasiloru d'in comunele Medeasiu, Sieic'a, Bertanu si cate se mai tienca de acestea, ca Ladislau vaivodulu Transilvaniei, apoi si fiiulu acestui numitu totu Ladislau si totu vaivodu alu Transilvaniei, calcandu preste privilegiulu loru, le-au desbinatu de cãtra comunitatea Sibiiului si 'iau supusu siesi. Regele Carolu ia sub protectiunea sa pe sasi in contra vaivodiloru si restaura privilegiulu loru, reincorporandu'i erasi la Sibiiu.

Carolus Dei gratia Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, Ramae, Serviae, Galliciae, Lodomeriae, Cumaniae, Bulgariaeque Rex. Omnibus Christi fidelibus praesentem paginam inspecturis salutem in salutis largitore. Regiae prudentiae consideratio tunc bene regnum disponit, cum sicut superiores altioribus, sic inferiores dignis sibi gradibus pro modo meritorum, conservat ordinatos, divinae potestatis instar gerens, quae deponit potentes de sede, et exaltat humiles, sic haec a conditione sua depositos restaurat, et temere erectos deprimit, justitiae tramite, ex debito sui suscepti officii, utrobique observando. Proinde ad uni-

Not'a Red. Cu ocasiunea altoru documente publicate pana acilea vediuramu, in ce modu infricosiatu devastasera tatarii tier'a in dilele regelui Bel'a, precumu si la ce persecutiuni grele au fostu supusi romanii d'in caus'a ritului loru celui grecescu, cumu apoi locuitorii romanii si de altumentrea inpuçinati, lasandu siesurile si campiile, s'au trasu in codrii si in munti, unde s'au asediadu pe tempu mai indelungatu. Intr'aceea tier'a limistinduse d'in partea barbariloru veniti d'in afara, domitorii aflara cu cale a reinpopora tienuturile desierte si mai alesu acelea, in care se aflã si cate un'a fortaretia. Romanii inca totu persecutati, deca nu mai multu de tataru, de siguru de clerulu catholicu si de aristocratia, nu prea voiã se esa d'in munti. Secuii multu mai favorati d'in caus'a natiunei si in parte a ritului loru, dupace adeca el lapedara ritulu grecescu, esira la siesu, si asia ocupara totu tienutulu care astadi se numesce scaunulu Ariesinlui. Acesta s'a intemplatu intre anii 1291—1301, pre cãtu adeca domnise Andreiu III., dupa care apoi urmã Ladislau V. boemulu, care pana la incoronare avea numele Venceslau, precumu vediuramu mai susu.

versorum tam praesentium quam futurorum notitiam harum serie volumus pervenire, quod accedentes ad nostram praesentiam Andreas de Eccel, Petrus filius Kone, et Herbordus de Mosna, fideles saxones nostri, nomine suo, et totius communitatis Saxonum de Medgyes, de Schelk, de Berethalm, et de ad easdem pertinentibus, eorum libertatis seriem exponendo nobis proponere, et allegare semel, secundo, et compluries cum moestitiis curaverunt, in hunc modum: quod ab olim, sub una libertate, Communitatis Saxonum de Cibinio a sanctis Regibus, progenitoribusque nostris Illustribus Regibus Hungariae concessa gaudentes residebant. Sed per factum et potentiam Ladislai quondam Woyvodae Transylvaniae, ab eadem Communitate Saxonum de Cibinio separati, et occupati fuissent, et demum per filium suum scilicet Ladislaum nomine Woyvodam Transylvanum contra libertatem eorum, usque modo detenti exstitissent, humili supplicatione a nobis petentes cum Instantia, ut ipsos eorum pristinae libertati restituere in integrum, et Communitati Saxonicae de Cibinio, cum qua et prius unum fuerant, unire et combinare, antiquae conditionis ipsorum morem sequendo, dignemur. Nos vero habito tractatu, et deliberatione super hoc, cum fidelibus Baronibus nostris, videlicet Domino Palatino nostro, Nicolao Woyvoda Transylvano, Ven. Patre Domino Benedicto Episcopo Chanadiensis, Magistro Petro filio Kompoldi, et aliis nobilibus Regni nostri pluribus, qui tunc praesentes nobiscum aderant, cognito de hoc, quod iidem Saxones de Medgyes, de Schelk, de Berethalm, ac de pertinentibus ad easdem, ad Comunitatem Saxonum de Cibinio, tamquam eisdem libertatibus cum ipsis fruentes, pertinebant, eosdem Saxones de Medgyes, de Schelk, de Berethalm in pristinae libertatis eorum praerogativa restituentes, in nomine Domini eidem Comunitati Saxonum de Cibinio a quolibet illicito detentore auferentes, eosdem diximus eximendos, tali modo; quod una, et eadem libertate a sanctis Regibus, Progenitoribusque nostris concessa et ordinata, cum eadem Comunitate Saxonum de Cibinio, in exercitando, et ea quae in Privilegio Saxonum de Cibinio continentur, faciendo, in perpetuum, in filios filiorum gaudeant perfruentes. In cuius rei memoriam, perpetuamque firmitatem praesentes eisdem Saxonibus nostris de Medgyes, de Schelk, de Berethalm, et de pertinentibus ad easdem, concessimus nostras Privilegiales literas dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Discreti Viri magistri Johannis Albensis Ecclesiae Praepositi aulae nostrae Vice-Cancellarii et Archidiaconi de Küköllő dilecti et fidelis nostri anno D. 1315. Secundo Idus Augusti. Regni autem nostri anno similiter 15.*)

Fragmentum harum literarum habetur in „Archiv des Vereins für siebenb. Landeskunde“ I. B. I. H. 1843 p. 41.

*) Not'a Red. Cu tôte acestea una parte de sasi transilvani in cursulu tempuriloru totu n'au potutu scapa de jugulu aristocratiei, ci au cadutu in sclavia, ca si romanii, ca si ungurii,

1317. Append. Dipl. Trans. T. I.

Regele Carolu Robertu publica la tóta tiér'a, indemnandu pe ómeni de conditiune libera, cá se se mute pe pamenturile, adeca pe mosiile magistrului Gallu, carele pe atunci era notariu (secretariu, mare logofetu, ministru) alu regelui, si pe a le frate-seu Georgie; avea cinci mosii aprópe de unu riu (alu carui nume este stersu in originalu). Regele asecura pe voitórii de a emígra, cá aceia voru sta sub protectiunea lui speciale, si cá dela tempulu asiediarei loru pe acelea locuri in cinci ani voru fi scutiti de ori-ce contributiune si taxe; éra fiendu-cà regele nu siedea in Transilvani'a, elu dà pe acei colonisti sub protectiunea unui functionariu mare, anume Ioanu, care era comite (prefectu) preste Bistritia, Clusiu (Kolos) si cetatea Clusiuului. Totu atunci regele demanda la toti nobilii tierei, cá déca iobagii loru aru voi se se mute dela ei pe mosiile numite, ei se le dea licentia (voia), se nu'i impedece intru nimicu, indata ce'si voru fi platitu terragiulu.

Nos Carolus Dei Gratia Hungariae Rex, significamus quibus expedit universis praesentium per tenorem, quod quicumque liberae conditionis homines ad terras magistri Galli, notarii nostri, et Georgii filii Joannis fratris ejusdem Lykuteluke, et Cente vocatas, item Hunduomark, Zenke, et Sukteluk, juxta fluvium . . . adas existentem, causa commorationis devenire voluerint, libere veniant, et secure commorentur sub nostra protectione speciali, ac die adventus ipsorum ad praedictas terras per quinque annos nullam collectam, nullamque exactionem, solvere et dare teneantur; et nos vice nostrae personae in protectionem magistri Joannis comitis de Becztercze, de Kulus, et Kulusvár commisimus eosdem. Unde volumus, et universis nobilibus, quibus praesentes ostendentur, firmiter damus in praeceptis, quatenus jobbagiones suos, qui ad praedictas terras se transferre voluerint, recepta licentia, et soluto terragio, absque alicujus impedimento transire et venire permittant eosdem, et hoc volumus, in foro, et locis publicis proclamari. Datum in Temesvár, quinta feria proxima ante Dominicam ramis palmarum, Anno Domini MCCCXVII.*)

Originale in Archivo Comitum Forgács. Edidit: Fejér C D. T. VIII. vol. II. p. 72.

1317. Append. Dipl. Trans. T. I.

Regele Carolu accepta in sierbitiulu seu pe banulu Simionu, éra mosiile aceleuia pe care le avea elu in Transilvani'a,

cá si unu numeru considerabile de secui, in acóeasi sclavia au gemutu si ei pâna la an. 1848. Asia de ess., in comitat. Albeide susu au fostu vreo 26 comune sasesci séu saso-romaneseci iobagite, robite, in Alb'a infer. vreo 12, in comit. Cetatei-de balte vreo 25, in comit. Clusiuului orasiielele S. Reginu si Tec'a. D'in câteva comune de acelea in cursulu tempuriloru elementulu sasescu ne avendu potere vitale de ajunsu spre a suferi sierbitutea, parte a emigratu, mai mare parte inase s'a stinsu cu totulu, lasandu locurile desierte intru atàta, càtu in unele comune abia au mai remasu beseric'a si casele parochiali sasesci. Amara este viéti'a in sierbitute.

*) Not'a Red. Asia dara prin colonisare inca potea de veni sclavi d'in ómeni liberi, mai alesu lipsiti fiendu. Intr'aceea documentulu acesta inpreuna cu altele de natur'a acestuia, merita cá se fia commentate cu totulu altumentrea, éra nu numai prin cate un'a nota scrisa cá in fuga.

anume Almasiulu sasescu, Dârlosu si Smigu le ia sub protectiunea sa, si demanda strinsu auctoritatiloru publice, cá se i le apere. Preste acésta regele voiesce, cá si in acelea possessiuni se se stramute ómeni de conditiune libera si se locuesca pe acelea. Pre candu s'a datu banului Simionu acestu privilegiu, adeca in septeman'a patimeloru d'in a. 1317, regele se aflá in Temisió'a.

Nos Karolus Dei gratia Rex hungariae. Significamus quibus expedit universis praesentium per tenorema), quod cum Nos Symonem banum ¹⁾ nostris servitiis se applicantem, in cetum et catervam nostrorum fidelium servitiorum recolegerimus, et universas possessiones suas, et specialiter Almas ²⁾, Darlaz ³⁾ et Sumugun ⁴⁾ vocatas in nostram protectionem receperimus specialem, Universis Judicibus, Comitibus, et Officialibus, nec non specialiter Universis Saxonibus, et hospitibus de Medijes, et ad ipsam pertinentibus firmiter precipientes mandamus, quatenus predictas possessiones dicti Symonis Bani, Almas, Darlaz, et Sumugun prefatas, ac alias quaslibet ab omnibus protegatis, et defendatis ⁵⁾. Insuper ^{b)} volumus, quod quicumque libere conditionis homines ad predictas possessiones causa commorandi venire voluerint, libere conveniant et secure commorentur sub nostra protectione speciali. Et hoc volumus, per fora et loca publica publicari. ^{c)} Datum in Temesvár tertia feria proxima post Dominicam Ramis palmarum, anno Domini M^o. CCC^o. XVII°.*)

Divisionales Alpium Borgoensium pro Joanne Bethlen, et Ladislao, ac Nicolao Apafi.

1317. Cod. Dipl. T. I. p. 165—168.

Acésta este carte séu documentu de inpartire a muntiloru dela numerós'a comuna romanésca Borgau in districtulu de astadi alu Nasaudului. Inpartirea se face intre familiile consangene a lui Ioanu Bethlen si a lui Ladislau et Nicolau Apafi, prin una comisiune compusa d'in functionari dela due comitate, adeca alu Dobâceji si alu Solnocului d'in laintru, éra mar-

1) fuit is dein appellatus de Darlacz.

2) Szász Almás.

3) Darlacz.

4) Somogyon.

5) Quae est ratio illius, quod protectio harum possessionum recte sedi Medgyes, et non potius Comiti Ctus Küköllő v. Vajvodae, aut Vice Vajvodae Tranno commissa fuerit? id assequi vix possum — fors vel ideo, quod incolae harum possessionum ea aetate fuerint Saxones, vel vero ideo, quod ipsae hae possessiones tunc ad Sedem Mediensem spectaverint.

a) pro memoria
b) Item
c) proclamari } Has variationes ex Originali Reschner.

Originale in pergamento patenter expeditum, in cujus dorso apparet vestigium sigilli appressi, possidet Jos. C. Kemény.

*) Not'a Red. In acestu documentu bate la ochi inprejurarea, cá regele Carolu pe acele trei comune affectate cumu amu dice de feudalismu, adeca supuse donatiunei regesci si tractate cá „possessiones,” totusi in respectu administrativu politicu le incorporase la Medeasiu, cá si cumu ele s'aru fi tennutu de sasime, de fundus regius, éra nu de comitate, adeca de pamentu iobagitu. Astadi tóte 3 acele comunitati se afla incorporate si inca cine mai scie d'in ce tempuri — la territoriulu comitatului Cetatei-de balta, éra nu la Sasime.

tori se aducu sasi d'in comun'a Iadu, si romani, inse nu se spune d'in care comuna. Vadium se pune un'a suma de cinci sute florentini de auru (galbini dupa form'a celoru dela Florenti'a).

Nos Franciscus Iklodi Comes Cttus Dobocensis, et Stephanus Szentgiorgi Comes Cttus Interioris Szolnok, Caspar Kereszturi Vice-Comes Dobocensis, Martinus Czereny, et Franciscus Czereny de Balásfalva, Georgius Czalaky¹⁾ Comes Majoris Sajo²⁾ Salva reverentia loquendo memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit universis, quod Egregii ac Nobiles Dni Joannes Bethlen major de eadem ab una, et Ladislaus Apafi, Nicolausque de Apanagyfalva partibus ab altera, communi et unanimi sententia vocaverunt nos, tamquam homines Regios, et Judices electos ad divisionem et dissecationem Alpium Borgoensium subjicientes se se vinculo 500 florenorum aureorum, et quidquid secundum puram conscientiam nostram de dictis Alpibus Borgoensium inter nos deliberarem, in hoc nobiscum consentiret utraque pars, nostramque compositionem quamcunque ratam et immotam haberet. Visum est itaque nobis ad probabiliorem divisionem harum Alpium praedictarum tales adjungere homines, qui statum, situm, et proventum Sylvarum scirent, signo tandem Judicis primarii Bistriciensis circumspicere Georgii Kurlat vocavimus, citavimusque Villicum Jadiensem Ghensves, cum suis asseclis Philippo Fabro etc. etc. (enumerantur reliqui), qui fide ipsorum mediante sic coram nobis fassi sunt, quod ipsi adhuc puerili admodum aetate existentes, sciunt duos villicos armis conflictatos, laesosque fuisse, eo, quod alter inscio, atque extra favorem alterius Jadien: ligna de antedictis sylvis haberet, unde moti Domini Alpium dictarum, sylvas diviserunt in duas partes, quarum una e regione scilicet Rodnen. in usum Dnor. Apaffi cedebant, altera vero a parte meridionali in usum Bistriciensium, glandium autem usus et proventus quandoque communis fuit utraeque parti, sylvas alterius partis dividere nulli partium licuit pro termino legitimo dissecan. distributas partes posuerunt fluvius Bistricien. . . . usque ad inferiorem Nigrae Collis situm, et hanc esse collem loco termini, nec posse se melius discernere possessionarias has Alpes . . . partes ipsorum olim determinarunt, fatentur. Nos quoque executores una cum Saxonibus praescriptis, quantum potuimus a cacumine dictae Nigrae Collis, nemora et saltus undique prospeximus a Saxonibus omnia loca investigan . . . qui fassionem etiam Valachorum³⁾ probarunt,

1) Csalaky. — 2) Nagy-Sajo Comitatus Doboca.

3) Valachorum fassiones in judicio acceptantur.

Originale sigillis sex Regiorum munitum, et in papyro conscriptum produxit Fiscus R. in causa Apafiano-Bethleniana Transmiss. p. 1669.

NB. has Divisionales coram Tabula Judiciaria transsumi fecit Gregorius Bethlen de Keresd Tabulae Judiciariae assessor sub dato Segesvár 15. Febr. 1676.

Et Transsumtum hoc in eadem causa pag. Transmiss. 1677 etiam productum fuit.

similem de divisionae Sylvarum mentionem facientes, Simili modo, et nos juxta consensum nostrum, eundem terminum ab antiquis constitutum, et probatum statuimus fluvium sic dictum Bistricien . . . et Collem Nigram, quod etiam sub vinculo ab ipsis ex libera voluntate composito 500 florenorum aureorum per literas nostras sigillo nostro obsignatas, utraeque parti extradidimus, hac conditione, ut si qua partium hanc compositionem legitimam turbaret, citata in praesentiam vicarii brevi dictamento juris secundum justitiam Regni compositionem pro solutione, et disturbance legitima constitutionis executionem patiatur. Datum ex Borgo in Comitatu dicto Dobocensi, feria secunda proxima post festum Philippi et Jacobi Apost. a. D. 1317.*)

Franciscus Devetseri

Notarius Sedis Dobocensis m. p.

(Va urma.)

Notandum. Ex praecambulo hujus Transsumti discimus an. 1676 fuisse Sigismundum Bánfi de Losonez Consiliarium Principis intimum, S. Comitem Comitatus Albae, una Praesidentem Tabulae Regiae Judiciariae in Persona Principis.

*) Not'a Red. Acestu documentu póte se interesseze multu pe nasaudenii nostrii si anume pe unele comune de a le acelui districtu. Istoricultu isi va inseamna de aici inpregiurarea de ess., cà famili'a romanésca Bethlen (astadi ungurita cu totulu) este fórté vechia; mai multu inse cà tóte ilu va interessa not'a comitelui Jos. Kemény adausa la acestu documentu, unde díce: „Marturiile valachiloru sunt acceptate la judecata.“

Ce inseamna acésta? Inseamna fórté multu, nu se póte mai multu. Precumu adeca in Italia-de susu si in un'a parte a Franciei popórale germanice care apucasera a subjuga pe acelea tieri, multu tempu séu nu primea de locu fassionile locuitoriloru stravechi, séu numai cu mari restrictiuni. — intocma s'au intemplantu si in Transilvani'a si Ungari'a. Au fostu tempuri, in care fassionea unui „valachu,“ séu preste totu a ómeniloru de ritulu orientale, nu se acceptá de locu, ci se dícea „graeca fides nulla fides,“ adeca credenti'a grecésca nu e credentia; séu cà 50 (cincidieci) de martori „valachi“ avea numai atáta valóre càta avea 7 (siepte) nemti séu unguri. Cu ajutoriulu acestei infamii fioróse aruncate asupra intregului poporu si asupra ritului seu, tribunalele era puse in stare de a da ori ce sententia le-ar fi placutu, in contra dacoromaniloru, cà-ci pâna ce — in ori-si ce processe — unu unguru séu nemtiu avea se'si castige numai câte 7 martori, unu romanu era obligatu a'si castiga câte cincidieci, fiendu cà se póte presupune, cà némtiulu séu unguru fanatisati precumu era ei mai alesu dela Bela IV. incóce, cu neci-unu pretiu nu voiá se marturisésca in favóre „valachiloru schismatici.“ Cà grecii d'in Constantinopole inca nu siedea tocma muti, ci trecédu incóce se amestecá p'intre romani si le vorbea totu in limbagiulu Romei d'in Itali'a, despre acésta inca nu ne potemu induoi, cà-ci vorbescu atátea documente. „Pagani sunt latinii, spurcati sunt latinii, legea loro nu e lege, juramentulu loro este unu flécu, cuventulu datu loro nu suntému obligati a'lu tiené etc.“ Pâna in dio'a de astadi se mai audu asemenea expectoratiuni in unele straturi a le scólei fanariotice; pâna in dio'a de astadi a mai remasu in gur'a poporulu romanescu espressiunea insultatoria: „Mei latina spurcata!“ „Schitu si fleandra si latina“ sunt epithete, ce se dau unguiriloru si sasiloru.

Sub acea pressiune, séu mai bene, tortura dupla religiósá si morala, séu vorbindu mai dreptu, nereligiósá si nemorala, dacoromanii pusi intre imperiulu bisantinu si intre duce staturi catholice — Ungari'a et Poloni'a, — strimtorati între Danubiu si între Munti pâna susu in Maramurasiu, trebuca se sufere mai greu si mai amaru decátu ori-care altu poporu d'in totu coprin-sulu Europei, si este una adeverata minune, cà n'au fostu cumu amu díce turtiti si esterminati cu totulu.

D'in pomelniculu martiriloru romani dela 1848—49.

(Urmare.)

Somesfalau, Ian. 1849 Lica Susanu, 1 barbatu, ucisu dupa legea martiala.

Armenopole (Gherla), Febr. 1849 Lic'a Hoszu, 1 barbatu, prin judecat'a tribun. de sange d'in comit. Dobacei.

Pilga Parits (ce nume?), unu barbatu deto.

Pedmanu Ionu, Todoru Bundoru, Ionu Ursutiu, Elisie Lomianu, 4 barbati deto.

Febr. 1849 21 barbati ucisi de insurgenti.

1849 4 barbati deto.

Noembrie 1848 6 barbati. D'in Balasháza (care?), Balanu, 1 barbatu; Ian. 1849 d'in Vármező (Bucium-micu), 4 barbati; 1848 (d'in Pausa?) 2 barbati; 1849 d'in Paptelke*) 2 barbati; Iunie 1849 d'in Paptelke (care?) 1 barbatu; Iuliu 1849 d'in Kretze(?) 2 barbati; Aprile 1849 d'in Simontelke 3 barbati; Maiu 1849 d'in Siaieu-mare 2 barbati; Iunie 1849 d'in Saratielu 1 barbatu; 1849 d'in Neudorfu**) 1 barbatu; Martiu 1849 d'in Kerlés (Chireleisa) 4 barbati; 1849 d'in Iacobsdorf (care d'in trei?) 1 barb. Acestia toti fura aruncati de comandantii insurgentiloru in prinsóre, unde au si muritu.

1849 d'in Cimbru (Csombord) 4 barbati fura aruncati in temnitia, unde au muritu de fóme.

1848 si 1849 20 barbati. Acestia fura arestati d'in resbunare, pentrucà au juratu credentia imperatului, apoi fura ucisi.

Febr. 1849 15 barbati fura prinsu prin oficiulu comitatului Dobàca, aruncati in arestu, unde au peritu.

10. Maiu 1849 Beudeanu Isaila, Vas. Popovicu, 2 barbati, ucisi prin tribunalulu d'in Desiu.

Iuliu 1849 Cutus János, 1 barbatu deto.

Febr. 1849 Veseleanu Simionu, 1 barbatu, aruncatu in arestu de ofic. comit. Dobàcei, unde au peritu.

Martiu 1849 Tesau Simonu, 1 barbatu deto.

Bulla Teodoru, 1 barbatu, la mandatulu maiorului Kiss Josef ucisu.

Februariu, Martiu, Aprile si Iunie: Ficeonu Dumitru, Ficeonu Iacobu, Ficeonu Simeonu, Ficeonu Gabrila, Butter Gligore, Butter Angelina, Rotariu Todoru, Rotariu Petru, Tapu Stefanu. 8 barbati si 1 femeia, totu la mandatulu maior. Kiss Josef omoriti.

Mateiu Gligore, 1 barbatu, omoritu la mandatulu lui Henter László.

Moldovanu Samsonu, Lungu Isaila, Alimanu Petru, Meheleanu Ionu, Silvasianu Dumitru, Mehelanu Ionu, 6 barbati, aruncati in arestu prin oficiulu comitatului Dobàcei, unde au si peritu.

S. Ujfalú, Fatinu Ionu de aici, Alexandru Andraca (?), Berceanu Gligoru, 3 barbati, omoriti prin Pegonseyi(?) Dénes, Pap Albert si Sarkadi.

Szent-Iván (care d'in 6 comune?), 1848 d'in P. Ujfalú 1 barbatu ucisu prin insurgenti.

Seplaca, 2. Noembrie 1848 1 barbatu si 1 fem. inpuscati de insurgenti.

Surducu, 1849 d'in Surducu (comit. Solnoc.?) 3 barbati ucisi de insurgenti.

Tó(?), 1849 Rákóczi Ionu, 1 barbatu, omoritu prin jidanulu Aronu.

Tiho, 1849 Botu Vasilica, 1 barbatu deto.

Trascau (in ung. Toroczko, orasielu), 5. Aug. 1849 (de aici) 4 barbati si 2 femei inpuscati de insurgenti.

1849 d'in Bedeleu 3 barbati si 2 femei ucisi de insurgenti.

Torda, Octobre 1849 Viciu László (d'in D. Szt. Márton), 1 barbatu, au muritu in arestu.

Aprile 1849 d'in Gyéres-St.-Craiu 1 barbatu inpuscatu prin escorta.

1849 d'in Grindu 1 barbatu ucisu de insurgenti.

1849 Socalu Ionu, 1 barbatu, la mandatulu contelui Teleki Miklos prinsu si ucisu.

Torotzko-Szt.-György, 1849 d'in Bedeleu 3 barbati ucisi de insurgenti.

1849 1 barbatu deto.

Socalu Ionu d'in Grindu, 1 barbatu, prin judecat'a trib. revolutionariu.

Carean Precupu, 1 barbatu deto.

Pusia Stefanu, Bladea Neculae, Berlocutiu Ionu, 3 barbati deto.

Ianuariu 1849 7 barbati ucisi de insurgenti.

10. Iunie 1849 Ionu Craciunu d'in Hasdate. 1 barbatu, prin judecat'a trib. revolutionariu.

15. Martiu 1849 Moldovanu Petru d'in Miklos-laka (Niculeni), 1 barbatu, pentru fidelitate càtra monarhu.

20. Octobre 1848 1 barbatu prin judecat'a trib. revolutionariu.

Martiu 1849 Lazaru George d'in Ernotu (Radnoth), 1 barbatu, ucisu de insurgenti.

1849 Dombos Ionu d'in Bichisiu, 1 barbatu, prin judecat'a trib. revol.

Popa Ionu d'in Sub-padure, 1 barbatu deto.

Desar Pavelu d'in Hadarau, 1 barbatu deto.

Popu Alesandru d'in Budeiu (in comit. Turdei), 1 barbatu*) deto.

1 barbatu ucisu de insurgenti.

Iunie 1849 d'in Cheti'a 2 barbati deto.

Iuliu 1849 d'in Cheti'a 1 barbatu deto.

Iunie 1849 1 barbatu prin judecat'a trib. revol.

1849 Ratiu Arsene, 1 barbatu, ucisu de insurgenti la mandatulu lui Szabo Lajos.

Dunca Stefanu, 1 barbatu deto.

1849 d'in Chemitelnicu (comit. Turdei) 1 barb. prin judecata trib. revolutionariu.

Martiu 1849 Ciciu Ionu d'in Deleu, 1 barb. deto.

*) Care d'in trei?

**) Care d'in patru? Celu d'in distr. Bistritiei?

*) Acesta a fostu parochulu locale, tatalu domnului Aless. I. Papiu.

1849 d'in Lapadea rom. 3 barb. ucisi de insurg. Soporu (care?), 1848 Toaderu Ardeleanu, 1 barbatu, ucisu sub commiss. Lad. Détéi.

Vaidaháza (Vaivodeni), 1849 Muresianu Ionu d'in Almás*), 1 barbatu, prin jidan. Aronu.

Varga Lica d'in Kendermezó, 1 barbatu, prin judecat'a trib. revolutionariu.

Várfalva (Orfalau), 5. Augustu 1849 3 barbati ucisi de insurgenti.

Balosiu Vasilie, Balosiu Iléna si unu copilu alu ei de 4 ani, Balosiu Tomané (adeca femeia lui Balosiu), 1 barbatu, 2 femei si 1 pruncu, prin Galó Péter, Szóts Károly si Ioanu Fejér. Omorirea acestei familie se intimplà nóptea in cas'a ei propria, intru unu modu mai multu decâtu barbaru.

Várfalva (in scaunulu Ariesiului), 1849 1 barb. spendiuratu de insurgenti.

Vártelek (Solnoc. med.), 16. Noembre 1848 1 barbatu spendiuratu de trib. revolutionariu.

18. Dec. 1848 Pavelu Kiss, 1 barbatu, fu spendiuratu. Acésta victima displacú chiaru si ministeriului ungur., pentru care luà la responsabilitate pre presedentele trib. revol.

18. Ian. 1849 Stefanu Cure, 1 barbatu, prin Mihaiu Fodoru.

Valko*), Dec. 1849 Ioanu Todoru, 1 barbatu, prin conductoriu de insurgenti.

Veresmarth (Veresmortu, in comit. Turdei), 25. Oct. 1848, 1 barbatu, inpuscatu de insurgenti.

10. Febr. 1849 1 barbatu deto.

Visság (Visi'a), Dec. 1848 6 barbati ucisi de insurgenti.

Zentelke (Zamu in comit. Clusiului), Dec. 1849 1 barbatu si 1 femeia deto.

Ziláh (Zálau), 26. Febr. 1849 Pavelu Kiss d'in Cusieliu (Soln. med.), 1 barbatu, sub presidiulu vice-comitelui Péter Lajos.

Cure Ignatu d'in Posi'a (comit. Dob.), 1 barbatu, prin trib. revol.

Noembre 1848 1 barbatu a moritu in arestu.

Sum'a 673 barbati, 65 femei si 12 prunci. —

Sum'a romaniloru omoriti d'in acestu districtu dupa brosiur'a originale d'in care se scotu tóte datele acestea, e cu totul 725, d'intre care 65 muieri si 12 prunci. Sum'a esita la numerarea mea e 673 barbati, 65 muieri si 12 prunci, cu totul 750, la care este a se intielege si sum'a de 24 de dincolo.

(Va urma.)

Nr. 101—1871.

Protocolulu siedintiei lunarie a comit. asoc. trans.

ținute in 2. Maiu c. n. 1871 sub presidiulu dlui vicepresied. Iacobu Bolog'a, fiendu de facia domnii membrii B. Ursu, I. Tulbasiu, Z. Boiu, I. V. Rusu, V. Romanu, C. Stezariu si V. Ardeleanu.

§ 57. Dn. cassariu 'si presentéza raportulu seu,

*) Care d'in patru? cà-cì atâtea comune sunt pe numele acesta. Red.

despre perceptele si erogatele asoc. dela siedinti'a trecuta până la siedinti'a presenta, d'in care raportu se vede, cumu-cà in acestu restempu s'au incassatu 116 fr. 53 cr. v. a. si s'au erogatu 268 fr. 34 cr. (Nr. prot. ag. 100).

Spre scientia.

§ 58. In legatura cu raportulu d'in §. precedente (57), se referéza in specialu, despre banii incursi la asoc. dela siedinti'a trecuta, parte cá tacse de membrii ordinari, parte cá prenumeratiuni la Transilvani'a pre 1871, si anume:

a) cá tacse de membrii ordinari au incursu 35 fr. v. a. (Nr. prot. ag. 94 si 96).

b) cá prenumeratiuni la Transilvani'a pre 1871 12 fr. v. a. (Nr. prot. ag. 89, 94 si 96).

Spre scientia.

§ 59. Dn. cassariu mai presentéza unu conceptu despre interesele incassate cu 1. Maiu a. c. dupa couponii obligatiuniloru de statu, de loteria, cumu si alu obligatiuniloru urbariali de Bucovin'a si de Banatu, care tote facu sum'a de 52 fr. 4 cr.

Spre scientia.

§ 60. Dn. negutiatoriu in Boitia Georgie Bardsosi, totu-odata membru ord. alu asoc., prin charthi'a sa d'in 23. Aprile a. c., pre langa care trimete si tacsele de m. ord. pre anii 186⁵/₆—187⁰/₁, cere, cá comitetulu se emita dispositiuni càtra domnii colectoru resp. pentru organizarea despartimentului cerc. alu Zarandului (a se vedé Nr. 94 prot. ag.).

Se decide a se pofiti dn. vicecom. Ioanu Francu, cá in cualitatea sa de colectoriu, se iea mesurile de lipsa pentru infientiarea subcomitetului, cumu si a agenturiloru comunali, conformu §§-loru 13, 23 si 24 d'in regulamentulu asoc.

§ 61. Directiunea despart. cerc. alu Belgradului (VIII), trimete protocolulu siedintiei subcomitetului d'in 21. Ian. a. c., pre langa care alaturandu totu-odata doue instructiuni, relative la conscrierea membriloru si manipularea baniloru incassati pre sém'a asoc. si anume un'a instructiune pentru comitetele cercuali, alt'a pentru agenturile comunali, d'inpreuna cu nescari formularia de conscriere si registre (semnate cu lit. A, B si C) cere, cá acele (instructiuni si formularia), esaminanduse si affanduse de corespundietórie, se se aprobe d'in partea acestui comitetu centralu, si apoi se se introduca pre la despartimentu cerc. ale asoc.

Punenduse la discussiune acestu obiectu, secret. II. dupace arata, cà d'in parte'si cetindu amentitele instructiuni, le-a affatu de corespundietórie, ma tocma de lipsa pentru comitetele cerc. si agenturile comunali, face propunere, cá amentitele acte se se examine si discute, de se póte, inca in siedinti'a ast'a, si in casulu, candu s'ar aprobá, se se tiparésca in celu mai scurtu tempu, si se se impartiasca pre la despart. cerc. ale asoc.

Dn. Vis. Romann, d'in contra, considerandu asta afacere de mai importanta, decâtu cá se se póta dis-

cutá acumu, cu petrundera si esactitatea receruta; propune, cá actele cestionate se se predea spre esaminare si studiare unei comisiuni de 3 membrii, alesa d'in senulu comitetului.

Urmanduse discussiunea, in fine, presidiulu submite la votu ambele propuneri. Comitetulu cu maioritade de voturi adoptandu propunerea dlui Romanu decide esmiterea unei comisiuni de 3 membrii, cu insarcinarea de a raportá asupra obiectului d'in cestiune, in un'a d'in siedintiele prosime ale comitetului. Totu-odata de membrii acelei comisiuni se alegu dnii I. Tulbasiu, V. Romanu si C. Stezariu.

§ 62. Comisiunea esmisa in siedinti'a trecuta (vedi 53), cu insarcinarea de a raportá in obiectulu traducerei lui Tacitus, de repausatulu G. Munteanu, prin referentele seu, secret. II. 'si presentéza urmatori'a propunere:

Considerandu, cá Tacitus tradusu in limb'a romana de fericitulu Gavriila Munteanu, s'a datu la tipariu sub auspiciale si spesele societatiei academice romane d'in Bucuresci, dupace mai intaiu fuse examinat si aprobatu de aceiasi societate literaria; considerandu prin urmare, cumu-cà traducerea cestionata, atátu d'in partea amentitei societati, càtu si d'in partea altora auctoritati literarie si diuarie, s'a aflu corespundietória stadiului de cultura, la care pana in presente s'a aventatu limb'a romana; considerandu, mai departe, cá prin traducerea lui Tacitus, a unui istoricu clasicu d'in celi mai grei, s'a facutu unu servitiu fórte pretiosu literaturei romane in lips'a simtita de atari producte literarie, in limb'a nóstra; considerandu, in fine, cá venitul curatu, ce — dupa subtragerea speseloru de tipariu — ar resultá d'in venderea acestui opu, e destinatu pentru ajutorarea familiei remase de repausatulu auctoriu, unulu d'intre celi mai meritati barbati pre terenulu literaturei si culturai natiionali, atátu cá profesoriu si directoriu in cursu de unu síru frumosu de ani, càtu si cá auctoriu si traducatoriu a mai multoru opuri de interesu scolicu si literariu: deci d'in motivele mai susu-amentite comisiunea isi ia voia a propune, cá on. comitetu se binevoiésca a recomandá publicului romanu cu tóta caldur'a imbracisiera cestiunatului opu, cu atátu mai vertosu, cu càtu cà acésta carte, alaturea cu celealalte opuri, edate de repausatulu susu-amentitu, e unic'a ereditate remasa pentru famili'a veduvita si orfana, dupa unu servitiu, séu mai bine sacrificiu, de 30 ani, adusu natiunei si patriei sale.

Conclusu. Propunerea comisiunei adoptanduse in totu coprensulu seu cu unanimitate, se radica la valóre de conclusu.

§ 63. Comitetulu reuniunei (sasesci) pentru cunoscienti'a patriei (Transilvani'a), donéza in folosulu bibliotecei asoc. 2 volumne d'in actele sale si anume: a) Archiv des Vereines für siebenbürgische Landeskunde. Tom. alu IX. bros. 2; b) Jahresbericht für 18⁶⁹/₇₀ I. vol. (Nr. prot. ag. 97).

Conclusu. Actele daruite se primescu pre langa

espresiunea protocolaria a recunoscientiei si totu-odata se predau dlui bibliotecariu, spre a se petrece in registrulu cartiloru bibliotecei asoc.

§ 64. Dn. Nic. F. Negrutiu, teologu in seminariulu d'in Gherl'a, prin scrisóra sa d'in 16. Aprile a. c. aratandu, cá are de cugetu a edá opurile „Lectiunile lui V. Ellery Canning despre inaintarea clasei lucratoriloru“ si „Missiunea preotului romanu etc.“ (fiacare cu câte 50 cr. v. a.), totu-odata cere, cá comitetulu se emitia provocari pentru prenumerare la amentitele opuri (Nr. prot. ag. 92).

Se decide a se rescrie, cumu-cà de-si acestu comitetu apretiuiesce pre deplinu zelulu si intentiunea laudabile a susu-amentitului dn. teologu, totusi dorientiei sale numai in acelu casu i-s'ar poté satisface, candu, opurile cestionate fiendu degia tiparite, s'ar fi supusu mai inainte, unei apretiuri meritórie, altufeliu pentru publicarea invitarei de prenumeratiune in fói'a asoc., are de a se adresá la redactiunea resp. a acleiasi.

§ 65. Secret. II. avendu in vedere conclusulu comitetului d'in 29. Iuliu 1870 § 103 propune, cá comitetulu se benevoiésca a decide, cá totu cu ocasiunea tiparirii regulamentului, decisa in siedinti'a d'in 4. Aprile a. c. § 51, se se tiparésca si formularia de decrete pentru membrii agenturiloru comunali, in 2000 esemplaria.

Propunerea priminduse, se ridica la valóre de conclusu.

§ 66. George Pop'a sen., studente in IV. clase la gimnasiulu d'in Beiusi, prin scrisóra sa d'in 27. Aprile a. c. cere a i se trimete gratis Transilvani'a pre 1870 si 1871, cumu si actele dela tóte adunariile gener. ale asoc., in urma face intrebare, déca poté sperá, cá dupa absolvirea gimnasiului inferióre, se capete d'in partea asoc. trans. vreunu ajutoriu, resp. stipendiu pentru continuarea studialoru sale (Nr. prot. ag. 99).

Se decide a i-se trimete actele adun. gen. gratis, ér cu privire la cererea sa, relativa la fói'a asoc. se i-se rescrie, cumu-cà dupace aceea se dà gratis societatiei de lectura a junimei gimnasiale d'in Beiusi, se indruméza a o ceti si densulu dela aceeasi societate; ér in càtu pentru intrebarea relativa la obtinerea vreunui ajutoriu, resp. stipendiu, se i-se respundia, cumu-cà pentru impartirea stipendialoru asoc. se publica in totu anulu, la tempulu seu, concursu, si cu aceea ocasiune, nimenui 'i este inchisa calea de a poté concurge, déca se simte demnu de atare stipendiu.

§ 67. Verificarea protocolului siedintiei acesteia se incredintiéza domniloru membrii Bar. Ursu, I. Tulbasiu si Z. Boiu.

Sibiulu datulu cá mai susu.

Iacobu Bolog'a,
vicepresied.

I. V. Rusu,
secret. II.

S'a cetitu si verificatu in 5. Maiu c. n. 1871.

Z. Boiu. Tulbasiu. Ursu.

Ad Nr. 101—1871.

Publicarea banilor incursi

la fondulu asoc. trans. dela siedint'a comit. asoc. d'in 4. Aprile a. c. p'ana la siedint'a aceluia d'in 2. Maiu 1871.

1) Prin directiunea despart. cerc. alu Clusului (X) s'au trimesu:

a) C'á tacse de membru fundatoriu:

2) Dela dn. protopopu in Morlac'a Anania Popu tacsá de memb. fundatoriu in 2 buc. obligatiuni urb. trans. Nr. 39,165 si 40,341, 200 fr. m. c.

3) Dela dn. notariu com. in Secuicu, Dan. Galu c'á tacsá de m. fundatoriu in 2 buc. obligatiuni urb. trans. Nr. 35,485 si 39,368, 200 fr. m. c.

b) C'á tacse de membrii ordinari:

4) Totu prin direct. despart. d'in Clusiu s'au primitu 45 fr. (List'a resp. membrii se va publicá, dupace se va aduce in evidenti'a receruta conformu conclusului comit. d'in 13. Martiu a. c. § 43.)

5) Dela dn. comerciante in Baitia, Georgie Bardosi, c'á tacsá de m. ord. pre an. 186⁵/₆, 186⁶/₇, 186⁷/₈, 186⁸/₉, 186⁹/₁₀ si 187⁰/₁ 30 fr.

6) Dela dn. advocatu in Aiudu, Nic. Gaiatanu c'á tacsá de m. ord. pre 187⁰/₁ 5 fr.

Sibiu, in 2. Maiu 1871.

Dela secretariatulu asoc. trans.

Bibliografia.

TABLELE DE PARETE pentru scrisu si cititu.

In Nr. tr. 9 alu acestei foi d'in lips'a spatiului anuntiaru fórté pe scurtu acele table in dio'a in care ne venise c'ate unu esemplariu d'in cele 10 esite p'ana in lun'a trecuta de sub tipariu. Se mai astepta inca alte diece. Aceleasi se tiparescu in Pest'a. Compunetoriulu acestoru table este dn. Teodoru Rosiu, invetiatoriu la scól'a principale d'in Lapusiu in Transilvani'a, cunoscutu publicului literariu inca si d'in carticic'a sa titulata Economia pentru scólele poporale, tiparita in Gherl'a 1870. 8°. pag. 52.

Acestea table mari care se punu in cadre séu asiá numite provadiuri si se acatia la parete, sunt elaborate pentru metodu ce se numesce intuitivu. Cu ajutoriulu acestora scolareii invetia a serie mai inainte de a scí se citesca, ceea ce inse urmeza in curendu. Dara la intrebuintiarea loru se presupune c'á scól'a este spatiósa, vederósa si provediuta cu bance comode, éra scolarii au celu puçinu tablitie de ardesia si condeie.

Intr'aceea pentrucá barbatii si junii carii se ocupa cu institutiunea prunciloru, se póta apretia mai bene metodu recomandat de dn. Rosiu si de ceilalti col-legi ai sei dela Lapusiu, vomu lasa se urmeze aici chiaru espicatiunile coprinsé in una carticica alaturata la acelea table, pentrucá noi d'in parte-ne abia amu sci cumu se le recomandam mai bene. Premitemu inca numai at'ata, c'á venitul 1/2 curatu, care

va resulta d'in acelea table illustrate prea frumosu, se va cede la fondulu scóleloru romanesci d'in Lapusiu, care de vreo optu ani incóce au trecut, precumu se scie, preste prea multe fatalitati, p'ana ce in fine estempu i se taiá si modest'a subventiune de un'a miie de fiorini, care i se aplaucidase mai inainte pre c'ativa ani dela statu.

Scólele nemtiesci si unguresci au de multu asemena table, numai celoru romanesci le lipsea p'ana acuma. (Voru urma espicatiuni.)

RESBELULU FRANCO-TEUTONICU

d'in 1870—71 de A. Bujoru, fasc. I. Venitul cu ratu este destinat pentru nefericitii francesi. Gratiu.

Editoru a lui Paulu Cieslaru.

Sub acestu titulu dn. auctoriu Bujoru adauge la literatur'a romana unu opu de mare interesu politicu. Lasu, c'á prin elu se eterniséza in literatur'a nóstra nefericitulu resbelu, c'á unu monitoriu la concordia gintei; dar prin apararea lui si de altumentrenea se mai suplinese o necesitate nu numai a tempului, ci si a simpatiei c'atra fratii nostri francesi.

Opu apare in X. fascicule, c'á primulu celu vedemu inainte-ne, care afara de istoriculu resbelului, ce va urma, dovedesce si studia istorico-politice despre relatiuni vechie, se mai distinge si cu una elegancia fórté atragatória, at'atu c'atu privesce formatulu quartu mare, cu tipariu frumosu si legibile, c'atu si ilustratiunile cele 11, alu factoriloru principali la urd'irea belului, cumu: a le lui Bismark, Napoleon, Prim, Leopoldu de Hohenzollern; Wilhelm imp., Moltke, Olivier, Grammont, Roon, Le Boef si Mac-Mahon, portretele frumóse si c'atu se póte de bune. In tóte X. fasc. va cuprinde opulu 120 de asemeni ilustratiuni si li se va mai adauge c'á premiu si tabloulu pomposulu Parisu pentru a se pune sub ramu.

Pretiuulu d'inpreuna cu portulu postale pentru opulu intregu e 4 fr. v. a.; in Romani'a 10 lei noi; pe fasc. déra vine c'ate 40 cr. séu 1 leu n.

Prenumeratiunea se póte face prin posta de dreptulu la editoriulu Paulu Cieslaru in Gratiu, séu la agentii provediuti cu prospectele respective. G. Tr.

Nr. 2801—1871.

PUBLICATIUNE.

Spitalulu de ochi de aicea, ce este dotatu din miulócele tierei, se deschise in 1. Maiu 1871 si se va tienea deschisu p'ana la finea lui Septembrie a. c. Bolnavii de ochi, carii voru se fia priimuti in acestu spitalu, au de a se infaciosia la doctorulu de medicina si de ochi Edward Mysz in cetate, t'ergulu cailoru Nr. 29, si in casu candu ar fi saraci, de a aduce cu sine atestatulu de saracia.

Brasiovu in 7. Aprile 1871.

Magistratul celatei si alu districtului.